Wymagania edukacyjne, metody i formy pracy z języka angielskiego

Poziom rozszerzony

Klasa czwarta

IV Liceum Ogólnokształcące im. Jana Pawła II w Łukowie

I. Cele kształcenia

Nauczanie języka angielskiego na poziomie rozszerzonym koncentruje się na rozwijaniu wysokiej sprawności komunikacyjnej oraz doskonaleniu umiejętności rozumienia złożonych wypowiedzi ustnych i pisemnych. Uczeń kształci umiejętność tworzenia spójnych, logicznych i poprawnych językowo wypowiedzi, a jednocześnie systematycznie poszerza i porządkuje zasób słownictwa oraz struktur gramatycznych.

Istotnym celem jest rozwijanie umiejętności argumentowania oraz wyrażania i uzasadniania własnych opinii, a także analizy i interpretacji tekstów. Uczeń uczy się stosować język w sytuacjach zarówno formalnych, jak i nieformalnych, rozwijając przy tym samodzielność oraz odpowiedzialność za własny proces uczenia się.

Program kładzie nacisk na rozwijanie kompetencji interkulturowej oraz świadomości różnorodności językowej i kulturowej. Całość procesu dydaktycznego zmierza do przygotowania ucznia do egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym oraz do posługiwania się językiem w dalszej edukacji, a także w życiu zawodowym i społecznym.

II. Wymagania edukacyjne

1. Rozumienie ze słuchu

Uczeń rozumie ogólny sens oraz informacje szczegółowe zawarte w złożonych wypowiedziach, określa główną myśl wypowiedzi i jej poszczególnych części oraz wyszukuje, selekcjonuje i porządkuje informacje. Rozpoznaje intencje, emocje i nastawienie rozmówców, określa kontekst wypowiedzi i związki logiczne między informacjami, odróżniając treści istotne od drugorzędnych. Rozumie wypowiedzi o różnym stopniu formalności oraz standardową odmianę języka angielskiego w różnych sytuacjach komunikacyjnych, wykorzystując informacje z nagrania do wykonania złożonych zadań.

2. Rozumienie tekstów pisanych

Uczeń rozumie teksty o różnym stopniu trudności i różnej tematyce, określa główną myśl tekstu i jego części oraz wyszukuje i selekcjonuje informacje. Rozpoznaje intencje autora, kontekst wypowiedzi oraz związki logiczne i przyczynowo-skutkowe, a także argumenty, opinie i przykłady. Odczytuje informacje wyrażone pośrednio, rozumie znaczenie słów z kontekstu, rozpoznaje styl i rejestr tekstu oraz analizuje go pod kątem struktury, celu i środków językowych, korzystając ze strategii czytania odpowiednich do rodzaju tekstu i zadania.

3. Tworzenie wypowiedzi ustnych

Uczeń swobodnie przedstawia informacje dotyczące siebie i innych osób, opisuje, relacjonuje i porównuje wydarzenia, osoby, miejsca i sytuacje oraz przedstawia i szczegółowo uzasadnia własne opinie. Formułuje

argumenty i kontrargumenty, wyraża przypuszczenia, hipotezy, emocje i oceny, rozwijając wypowiedź w sposób logiczny i uporządkowany. Uczestniczy w dyskusji, reaguje na argumenty innych osób, potrafi podtrzymać i odpowiednio zakończyć rozmowę, stosuje właściwy rejestr językowy oraz różnorodne słownictwo i struktury gramatyczne, dostosowując wypowiedź do odbiorcy, sytuacji i celu komunikacyjnego.

4. Tworzenie wypowiedzi pisemnych

Uczeń tworzy spójne, logiczne i uporządkowane wypowiedzi, dostosowując ich formę i styl do sytuacji komunikacyjnej. Przedstawia, rozwija i uzasadnia własne stanowisko, formułuje argumenty i kontrargumenty oraz stosuje odpowiednie środki językowe służące organizacji i spójności tekstu. Wykorzystuje różnorodne słownictwo i konstrukcje gramatyczne, zachowuje właściwą strukturę wypowiedzi oraz przestrzega zasad poprawności gramatycznej, leksykalnej, ortograficznej i interpunkcyjnej. Tworzy wypowiedzi o charakterze formalnym i nieformalnym, redagując m.in. e-maile, artykuły, rozprawki, listy, wpisy i opisy przewidziane programem nauczania.

5. Reagowanie językowe

Uczeń sprawnie rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę, uzyskuje, przekazuje i przetwarza informacje oraz prosi o wyjaśnienia i doprecyzowanie. Wyraża i uzasadnia opinie, zgadza się lub nie zgadza ze stanowiskiem rozmówcy, przedstawia argumenty i kontrargumenty, proponuje rozwiązania i ocenia propozycje innych osób. Negocjuje i dochodzi do porozumienia, udziela porad i wskazówek, wyraża emocje, intencje i preferencje, stosując odpowiedni poziom formalności i reagując adekwatnie do sytuacji oraz celu komunikacyjnego.

6. Znajomość środków językowych

Uczeń posługuje się szerokim zasobem słownictwa oraz różnorodnymi strukturami gramatycznymi, poprawnie wykorzystując poznane czasy i konstrukcje, w tym czasowniki modalne, konstrukcje bezokolicznikowe i gerundialne, stronę bierną, mowę zależną oraz okresy warunkowe i konstrukcje wyrażające przypuszczenie. Posługuje się konstrukcjami służącymi do porównywania, argumentowania i wyrażania opinii, stosuje czasowniki frazowe, kolokacje i idiomy odpowiednio do poziomu zaawansowania, rozpoznaje różnice między językiem formalnym i nieformalnym oraz poprawnie stosuje przyimki, zaimki, określniki i spójniki, dobierając środki językowe odpowiednio do kontekstu.

7. Kompetencje kulturowe

Uczeń posiada poszerzoną wiedzę o krajach anglojęzycznych, zna wybrane aspekty ich historii, kultury, społeczeństwa i życia codziennego oraz dostrzega różnorodność kulturową i językową. Porównuje zjawiska kulturowe występujące w Polsce i krajach anglojęzycznych, właściwie interpretuje zachowania wynikające z różnic kulturowych, wykazuje szacunek wobec innych kultur i światopoglądów oraz wykorzystuje wiedzę kulturową w komunikacji.

III. Zakres tematyczny

Uczeń posługuje się językiem angielskim w zakresie tematów obejmujących w szczególności:

- człowiek i jego cechy
- miejsce zamieszkania i środowisko życia
- edukacja i systemy oświaty

- praca, kariera zawodowa i rynek pracy
- życie rodzinne i towarzyskie
- żywienie i zdrowy styl życia
- zakupy, usługi i finanse
- podróżowanie i turystyka
- kultura, sztuka i literatura
- sport i aktywność fizyczna
- zdrowie i profilaktyka
- nauka, technika i rozwój cywilizacyjny
- świat przyrody i ochrona środowiska
- państwo, społeczeństwo i problemy współczesnego świata

IV. Metody pracy

W nauczaniu języka angielskiego na poziomie rozszerzonym stosuje się różnorodne metody i techniki, dostosowane do poziomu zaawansowania uczniów. Wykorzystuje się w szczególności metodę komunikacyjną, rozwijającą płynność i skuteczność komunikacji, metodę zadaniową, opartą na praktycznym zastosowaniu języka, metodę bezpośrednią oraz metodę audiolingwalną, a także metodę problemową i metodę projektu.

Istotne miejsce zajmują metody aktywizujące, takie jak dyskusja, debata, burza mózgów, odgrywanie ról, drama, mapa myśli, analiza przypadku oraz praca problemowa. Stosuje się również analizę i interpretację tekstów, pracę z materiałami autentycznymi oraz audio i audiowizualnymi, ćwiczenia rozwijające słownictwo i poprawność językową, ćwiczenia transformacyjne i parafrazowanie, a także ćwiczenia rozwijające strategie egzaminacyjne.

Wykorzystuje się ponadto pracę z technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, samoocenę i ocenę koleżeńską, naukę poprzez współpracę oraz ćwiczenia rozwijające samodzielność i krytyczne myślenie. Metody pracy powinny umożliwiać uczniom zarówno rozwijanie poprawności językowej, jak i osiąganie coraz większej płynności oraz samodzielności komunikacyjnej.

V. Formy pracy

Zajęcia organizowane są z wykorzystaniem różnych form pracy, dostosowanych do charakteru realizowanych zadań:

Forma pracy	Przykładowe działania
Praca indywidualna	Ćwiczenia językowe, analiza i interpretacja tekstów, praca ze słownikiem i materiałami źródłowymi, tworzenie wypowiedzi, rozwiązywanie zadań maturalnych, praca nad indywidualnymi trudnościami, samoocena.
Praca w parach	Rozmowy i dyskusje, ćwiczenia komunikacyjne, negocjowanie i rozwiązywanie problemów, odgrywanie ról, wzajemna korekta wypowiedzi, przygotowanie krótkich prezentacji.

Forma pracy	Przykładowe działania
Praca w małych grupach	Dyskusje i debaty, projekty edukacyjne, analiza problemów, praca z materiałami źródłowymi, przygotowanie prezentacji, zadania wymagające współpracy i podziału obowiązków.
Praca z całą klasą	Dyskusje kierowane, debaty, analiza tekstów, praca z nagraniami, prezentowanie rezultatów pracy, podsumowanie i utrwalanie materiału.
Praca projektowa	Indywidualna lub zespołowa realizacja projektów wymagających wyszukiwania, selekcjonowania i prezentowania informacji — prezentacje, wystąpienia, plakaty, materiały multimedialne, podcasty, filmy.

VI. Kryteria ogólne oceniania

Przy ustalaniu oceny nauczyciel bierze pod uwagę szereg czynników odnoszących się zarówno do poziomu opanowania wiedzy i umiejętności językowych, jak i do postawy ucznia wobec procesu uczenia się.

- stopień opanowania wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami edukacyjnymi;
- zakres i poprawność stosowanego słownictwa;
- poprawność oraz różnorodność struktur gramatycznych;
- skuteczność i płynność komunikacji;
- spójność i logiczność wypowiedzi;
- umiejętność argumentowania i uzasadniania stanowiska;
- rozumienie tekstów słuchanych i pisanych;
- umiejętność tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych;
- poprawność wymowy i intonacji w zakresie adekwatnym do poziomu nauczania;
- umiejętność dostosowania stylu i rejestru do sytuacji;
- samodzielność w wykonywaniu zadań;
- aktywność na zajęciach;
- systematyczność pracy;
- postępy ucznia;
- umiejętność współpracy;
- przygotowanie do zajęć i podejmowanie działań mających na celu rozwijanie kompetencji językowych.

VII. Ogólne wymagania na poszczególne oceny

Wymagania na poszczególne oceny szkolne, od niedostatecznej do celującej, przedstawia poniższa tabela. Uwzględnia ona stopień opanowania wiadomości i umiejętności, zakres i poprawność stosowanego słownictwa oraz struktur gramatycznych, a także stopień samodzielności i płynności komunikacyjnej ucznia.

Ocena	Ogólna charakterystyka wymagań
Celująca (6)	Opanował wiadomości i umiejętności wykraczające poza wymagania programowe. Posługuje się językiem bardzo swobodnie i samodzielnie, rozumie złożone teksty, tworzy rozbudowane, logiczne i poprawne wypowiedzi, świadomie dobiera środki językowe, sprawnie argumentuje i aktywnie uczestniczy w dyskusjach oraz debatach, korzystając z dodatkowych źródeł i materiałów autentycznych.
Bardzo dobra (5)	Bardzo dobrze opanował wiadomości i umiejętności określone programem. Sprawnie rozumie złożone wypowiedzi i teksty, swobodnie komunikuje się w większości sytuacji, tworzy spójne i rozwinięte wypowiedzi, przedstawia i uzasadnia opinie, stosuje różnorodne słownictwo i struktury; popełniane błędy nie zakłócają komunikacji.
Dobra (4)	Dobrze opanował wiadomości i umiejętności określone programem. Rozumie główną myśl i większość informacji szczegółowych, komunikuje się w typowych sytuacjach, tworzy spójne i zrozumiałe wypowiedzi, potrafi przedstawić i w podstawowym zakresie uzasadnić stanowisko; przy bardziej złożonych zadaniach może wymagać niewielkiej pomocy nauczyciela.
Dostateczna (3)	Opanował podstawowe wiadomości i umiejętności. Rozumie najważniejsze informacje w prostszych i umiarkowanie złożonych tekstach, porozumiewa się w typowych sytuacjach, tworzy krótkie, w miarę spójne wypowiedzi, posługuje się ograniczonym słownictwem i popełnia liczne błędy gramatyczne; przy trudniejszych zadaniach wymaga pomocy nauczyciela.
Dopuszczająca (2)	Opanował wiadomości i umiejętności w zakresie niezbędnego minimum. Rozumie proste komunikaty, przekazuje podstawowe informacje na znane tematy, tworzy krótkie i bardzo proste wypowiedzi; popełnia liczne błędy, które mogą utrudniać komunikację, i wykonuje zadania przy znacznej pomocy nauczyciela.
Niedostateczna (1)	Nie opanował wiadomości i umiejętności koniecznych do kontynuowania nauki na poziomie rozszerzonym. Nie rozumie podstawowych poleceń i komunikatów, nie potrafi przekazać podstawowych informacji ani tworzyć nawet krótkich wypowiedzi umożliwiających skuteczną komunikację, nie jest w stanie wykonać podstawowych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

VIII. Dostosowanie wymagań edukacyjnych

W przypadku uczniów posiadających opinię lub orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej wymagania edukacyjne dostosowuje się do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, zgodnie z zaleceniami zawartymi w dokumentacji. Dostosowanie może obejmować m.in. dostosowanie tempa pracy, wydłużenie czasu na wykonanie zadań, dzielenie złożonych poleceń na etapy, stosowanie dodatkowych wyjaśnień, przykładów i materiałów pomocniczych oraz ograniczenie liczby zadań przy zachowaniu ich podstawowego celu.

Możliwe jest również umożliwienie korzystania z odpowiednich pomocy dydaktycznych, różnicowanie sposobów sprawdzania wiedzy i umiejętności, dostosowanie formy wypowiedzi lub sposobu prezentowania wiedzy oraz uwzględnianie indywidualnych możliwości, tempa pracy i postępów ucznia. Dostosowanie wymagań nie oznacza rezygnacji z realizacji celów kształcenia właściwych dla poziomu rozszerzonego, lecz dostosowanie warunków, metod i form pracy oraz sposobu sprawdzania osiągnięć do indywidualnych potrzeb ucznia.

IX. Zasady organizacji procesu dydaktycznego

Lekcje powinny zapewniać uczniom możliwość regularnego i aktywnego posługiwania się językiem angielskim, z rozwijaniem wszystkich sprawności językowych: rozumienia ze słuchu, rozumienia tekstów pisanych, tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych oraz reagowania językowego. Należy systematycznie poszerzać zasób słownictwa, doskonalić znajomość struktur gramatycznych oraz rozwijać umiejętność argumentowania, krytycznego myślenia i formułowania własnego stanowiska.

W procesie dydaktycznym wykorzystuje się materiały autentyczne dostosowane do poziomu językowego uczniów oraz systematycznie stosuje zadania zbliżone do zadań egzaminacyjnych, rozwijając strategie skutecznego uczenia się. Uczniowie są zachęcani do samodzielnego korzystania ze słowników, materiałów źródłowych i zasobów cyfrowych oraz do rozwijania zainteresowań językowych i kulturowych, a w ocenianiu stosuje się również samoocenę i ocenę koleżeńską.

Proces dydaktyczny uwzględnia zróżnicowany poziom językowy uczniów oraz ich indywidualne potrzeby edukacyjne, przygotowując ich zarówno do egzaminu maturalnego, jak i do praktycznego wykorzystania języka angielskiego w dalszej edukacji i życiu zawodowym.

X. Postanowienia końcowe

Niniejszy dokument stanowi podstawę do planowania procesu dydaktycznego oraz formułowania wymagań edukacyjnych z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym w liceum ogólnokształcącym. Wymagania mogą być uszczegóławiane w zależności od realizowanego programu nauczania, podręcznika, poziomu klasy, wyników diagnozy wstępnej oraz indywidualnych potrzeb edukacyjnych uczniów.

Dokument należy stosować z uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawa oświatowego, statutu szkoły, programu nauczania oraz wewnątrzszkolnych zasad oceniania.